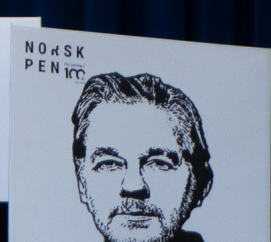
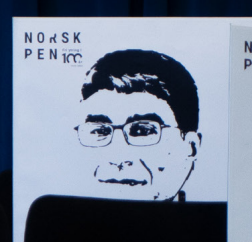
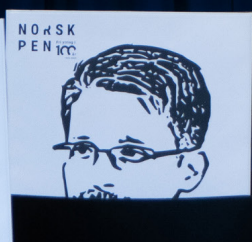
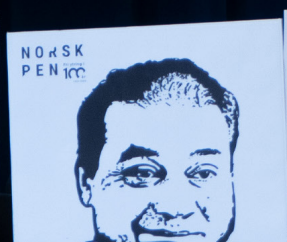

NORSK PEN fri ytring i 100 år

Årsmelding 2022

Norsk PEN

Verden over blir forfattere, journalister og kunstnere forfulgt, trakassert og til og med drept for sitt arbeid. Den frie kunsten utsettes for stadig sterkere innstramminger. Sensur, sanksjoner og fengsling er blitt en del av hverdagen til regimekritiske ytrere.

Norsk PENs oppgave er å vokte ytringsfriheten, og reagere og aksjonere når denne rettigheten kommer under direkte eller indirekte press. Vi jobber konkret for fengslede og forfulgte kollegaer internasjonalt, samtidig som vi holder et våkent blikk på situasjonen i Norge. Slik ønsker vi å bidra til økt allmenn bevissthet og kunnskap om verdien av god ytringskultur.

Norsk PEN er en ideell og uavhengig organisasjon med over 1000 medlemmer. Arbeidet blir drevet frem av Norsk PENs sekretariat og styre. Frivillige med unik kompetanse på sitt felt bidrar aktivt i ti ulike nasjonale utvalg og komiteer, og et lokallag på Vestlandet. Norsk PEN er en avdeling under PEN International, verdens største forfatter- og ytringsfrihetsorganisasjon, stiftet i 1921. Forkortelsen står for «Poets, Essayists/Editors and Novelists».

Norsk PEN

Wergelandsveien 29
0167 Oslo
E-post: pen@norskpen.no

www.norskpen.no
Facebook: [@NorskPEN](https://www.facebook.com/NorskPEN)
Twitter: [@PEN_Norway](https://twitter.com/PEN_Norway)
YouTube: Norsk PEN
Instagram: [@norskpen](https://www.instagram.com/norskpen)

Designmal av Kikkut. Tilrettelagt av Norsk PEN. Bilder er tatt av Norsk PEN, der intet annet fremgår.
Omslagsfoto: Benyamin Farnam

Innhold

Til de som ikke kunne komme	4
Overblikk over 2022	6
Fri ytring i 100 år til!	7
Ukraina, Russland og Belarus: Ytringsfrihet i krig og krise	8
Tyrkia: Et rettssystem som ikke følger internasjonale juridiske standarder	15
Afghanistan: Ytrings - og pressefriheten har nådd et bunnpunkt	20
Iran: Kvinne, liv, frihet	22
Synlighet og usynlighet, stereotypier og kanselleringsfrykt i Norge	24
Fribyordningen	28
Ossietzkyprisen 2022: Shabana Rehman	34
Fengslede forfattere: Fokussaker 2022	36
Norsk PENs Krisefond	38
Norsk PENs æresmedlemmer	39
Norsk PENs digitale verden	40
Akiviteter og medieoppslag i 2022	41
Organisasjon	54
Økonomi	56
PENs Charter	61

Til de som ikke kunne komme

2022 ble ytringsfrihetens år i Norge, verdens mest demokratiske og pressefrie land:

- Ytringsfrihetskommissjonen la frem sin rapport etter to og et halvt års kartlegging og vurdering av status for ytringsfriheten i Norge.
- Ekspertgruppen for akademisk ytringsfrihet, ledet av Anine Kierulf, leverte sin vurdering av ytringsfriheten i academia.
- Nobels Fredssenter avsluttet markeringen av fredsprisen til de to redaktørene Maria Ressa fra Filippinene og Dimitrij Muratov fra Russland med en ytringsfrihetsfestival.
- Nobelkomiteen ga fredsprisen for 2022 til tre ulike forkjempere for menneskerettigheter og maktkritikk: russiske Memorial, Senter for sivile rettigheter i Ukraina og den belarusiske forfatteren og menneskerettighetsaktivisten Ales Bjaljatski.
- Og ikke minst: Vi i Norsk PEN feiret våre første 100 år.

Til feiringen av 100-årsdagen til Norsk PEN inviterte vi medlemmer, æresmedlemmer, samarbeidspartnere og støttespillere til festmiddag på Hotel Bristol, der Norsk PEN ble stiftet 21. oktober 1922. Ett av bordene var reservert våre æresmedlemmer som dessverre ikke kunne komme fordi de er fengslet eller tvunget i eksil, uten mulighet til å reise.

Norsk PEN tok jubileet på stort alvor. Vi holdt det gående med debatter og markeringer nesten en hel måned til ende. Feiringen startet med mottakelse i Oslo rådhus og bannere med slagordet vårt «Ytringsfrihet i 100 år til» oppover Karl Johans gate, og den ble avsluttet med tildelingen av Ossietzkyprisen til stand up-komiker og skribent Shabana Rehman. Prisutdelingen ble dessverre en av hennes siste opptredener i offentligheten.

Da Norsk PEN ble stiftet i Den mauriske hall på Hotel Bristol i 1922, var PEN en tilbaketrukkent, litterær klubb. Avisene tøyset med at medlemmene var en forsamling nektardrikkere. Og ordet ytringsfrihet ble heller ikke nevnt i PEN-sammenheng.

Da vi nå vendte tilbake til dagens mauriske hall til jubileumsmiddag på samme hotell, 100 år etter, var det som del av en stor, internasjonal og aktivistisk organisasjon. Sammen med flere av Norsk PENs æresmedlemmer, gode venner og støttespillere ble kvelden brukt til å snakke om de som ikke var der, de som ikke kunne komme.

De vi savnet og så gjerne skulle tilbragt festkvelden med, var i stedet gitt plass rundt ett av bordene i spisesalen. «Tom stol» er et begrep i PEN-sammenheng over hele verden. Det er en konkret måte å synliggjøre de vi jobber for – og de vi ikke kunne redde.

Rundt bordet var det derfor en tom stol til våre æresmedlemmer Edward Snowden, Julian Assange og den utrettelige og nok en gang fengslede iranske menneskerettighetsaktivisten Narges Mohammadi. Der var en stol til uiguren Ilham Tohti, fengslet i Kina siden 2014. Vi skulle også hatt den pågående, gravende journalisten fra Malta, Daphne Caruana Galizia på vår festmiddag. Caruana Galizia ble drept av en bilbombe i 2017 da korrupsjonsavsløringene hennes ble for ubehagelige.

Vi hadde også satt frem en stol i påvente av at kurdiske İlhan Sami Çomak, fengslet etter grunnløse anklager i 1994, skal få slippe fri. Fra fengselet har han gitt ut åtte diktbøker. Nå er han en av dem som har sittet lengst i fangenskap i Tyrkia. Før hvert arrangement gjennom jubileumsmåneden leste nestleder i Norsk PEN, Agnete Haaland, et dikt av ham. Når skal İlhan Çomak komme til Norge og lese dem selv?

Ytringsfrihetskommissjonens hovedkonklusjon er at ytringsfriheten har gode vilkår i Norge. Det er derfor – sammenlignet med de fleste andre land – et enormt privilegium å være ytringsfrihetsaktivist i et av verdens mest ytringsfrie land. Norsk PENs hovedoppgave er å sørge for at alle inviterte kan komme ved neste jubileum. Vi jobber for færre tomme stoler.

Kjersti Løken Stavrum
Styreleder i Norsk PEN

Overblikk på 2022

Det var totalt 1049 medlemmer i Norsk PEN ved utgangen av 2022. Som medlem i Norsk PEN bidrar man til å styrke organisasjonens gjennomslagskraft i Norge og internasjonalt, og er med på å bestemme hva Norsk PEN skal jobbe med.

Flere av arrangementene var del av Norsk PENs festival "Fri ytring i 100 år til", i anledning vårt 100-årsjubileum. I tillegg gjennomførte vi arrangementer i samarbeid med andre organisasjoner der Norsk PEN var medarrangør.

På Norsk PENs nettside ble det publisert 74 artikler på norsk og 55 på engelsk.

Norsk PEN har vært tilstede under tilsammen tre høringene til de tiltalte i Gezipark-saken (Osman Kavala, Mücella Yapıcı, Mine Özerden, Tayfun Kahraman, Can Atalay, Cigdem Mater, Hakan Altınay) i Tyrkia. I tillegg til Sedef Kabaş, Şebnem Korur Fincancı, organisasjonen 'We will stop femicide platform' og Mehmet Gökçeli. Norsk PEN var også med digitalt på retthøring til Julian Assange.

Festival: Fri ytring i 100 år til!

Norsk PEN ble stiftet 21. oktober 1922. 100-årsjubileet ble markert med en måneds festival, og hadde som mål å skape oppmerksomhet om og rette søkelys på problemstillinger rundt ytringsfrihet. Festivalprogrammet pekte på nasjonale utfordringer, men vi rettet også blikket utover egne landegrenser og samtidig. Vi stilte spørsmålet: Hvordan vil de neste 100 årenes arbeid for ytringsfrihet se ut?

Med totalt 20 arrangementer løftet festivalprogrammet frem Norsk PENs æresmedlemmer, fribyforfattere og -kunstnere i Norge, og de mange andre kjernesakene Norsk PEN jobber med. Festivalen inviterte til samtale og debatt om kvinnebevegelsen i Tyrkia, situasjonen til Julian Assange, hva det er lov å tulle med på humorscenen i Norge, sportsvasking, situasjonen til ytrere i Hongkong, og mye mer. Det varierte programmet inkluderte også stand-up, flere musikkinnslag, boklansering og en teaterforestilling.

Boka Rabalder, som ble utgitt til Norsk PENs jubileum, viser, gjennom eksempler på kontroversielle ytringer i Norge fra 1920-tallet og til i dag, hvorfor vi ikke kan ta ytringsfriheten for gitt selv her i Norge.

Festivalen ble avsluttet med en minneverdig fest for Shabana Rehman. Hun mottok Ossietzkyprisen 2022 for sin viktige og modige stemme i norsk offentlighet gjennom flere tiår.

Mer enn 12 000 personer fulgte festivalen, enten digitalt eller fysisk. En god blanding av gamle og nye venner deltok som publikummere på arrangementene på Litteraturhuset i Oslo, mange i aldersgruppen 20-30 år. For å sikre at innholdet nådde bredt ut, ble alle arrangementene strømmet og lagt ut i sin helhet på nett i etterkant. Over 10 000 har så langt sett arrangementene digitalt.

Plakaten til Norsk PENs festival og flagg med slagordet "Fri ytring i 100 år til" langs Karl Johan.

Ukraina, Russland og Belarus: Ytringsfrihet i krig og krise

Krigen i Ukraina har ført med seg ufattelige menneskelige lidelser og ødeleggelser. I krig og konflikt er frie ytrere som journalister, forfattere og kunstnere særlig utsatte. Siden den russiske invasjonen i februar 2022 har dette vært tilfelle i både Ukraina, Russland og Belarus. Norsk PEN har på flere måter støttet dem som bruker sin ytringsfrihet til å dokumentere krig, bidra med informasjon og jobbe for sannhet og rettferdighet.

En av de fremmøtte under støttemarkeringen for Ukraina 17. mars.

Dialog om krigen

I slutten av mars inviterte vi de norske skribentorganisasjonene til et møte og en lukket rundebordsamtale med Andrej Kurkov, leder av PEN Ukraina og en av landets mest kjente og leste forfattere, og Mikhail Sjisjkin, en av Russlands mest betydningsfulle samtidsforfattere. Begge uttrykte dyp fortvilelse over den pågående krigen og var lite optimistiske med tanke på fremtiden. Deres oppfordring til kollegaer i Norge og Norsk PEN var å gjøre Ukrainas historie, litteratur og kultur mer kjent, slik at vi bedre kan forstå situasjonen i Ukraina.

Andrej Kurkov, leder av PEN Ukraina og en av landets mest leste forfattere, og den kjente russiske forfatteren Mikhail Sjisjkin, i møte med Norsk PEN og de norske skribentorganisasjonene.

Boikott av russisk litteratur?

PEN Ukraina ba om en total boikott av russiske bøker og forfattere. Norsk PEN mener en boikott er i strid med våre prinsipper. I PENS charter, som har vært nærmest urørt siden 1921, står det:

” Litteratur kjenner ingen grenser og må kunne spres fritt mellom mennesker, uavhengig av politisk eller internasjonal uro. Under alle forhold, og spesielt i krigstid, må kunstverk, menneskehetens åndsverk i vid forstand, ikke utsettes for nasjonalt eller politisk press.”

Norsk PEN er av den oppfattelse at krig ikke bør utkjempes mot litteraturen, og at det er viktig å verne om ytringsfriheten også i krigstider.

Styreleder Kjersti Løken Stavrum holder appell under kulturlivets støttemarkering for Ukraina utenfor den russiske ambassaden 17. mars.

Støttemarkering for Ukraina

Sammen med en rekke andre kulturorganisasjoner deltok Norsk PEN i en støttemarkering for Ukraina foran den russiske ambassaden kort tid etter at den russiske angrepskrigen startet. Norsk PENS styreleder sa i sin appell at hun forsto ukraineres vrede og PEN Ukrainas ønske om boikott av russisk litteratur, men understreket at det også er dårlige kår for den frie tanken i Russland nå. Russiske forfattere, journalister og dissidenter trenger også moralsk støtte og beskyttelse.

Støtte til russiske journalister og dissidenter

Til tross for stor fare, velger mange russiske journalister og skribenter å fortsette sitt arbeid for pålitelig informasjon i Russland. Da fjorårets vinner av Nobels fredspris, Dmitrij Muratov, ble angrepet i 2022, påpekte Norsk PEN at Nobelprisen ikke var en skuddsikker vest, og at kampen for pressefrihet i Russland og fortsatt støtte til utsatte journalister må fortsette.

Da mediene varslet om innstramning av UDIs visumpraksis for russiske borgere, gikk Norsk PEN sammen med seks andre organisasjoner ut med oppfordring til justisministeren om en fleksibel visumpraksis som ikke hindrer utsatte russiske personers mulighet til å reise ut av landet.

Krig for informasjon og dokumentasjon

Krigen i Ukraina har også utløst en informasjonskrig, der kampen om fakta og sannhet står på spill. Sommeren 2022 åpnet PEN Ukraina, i samarbeid med en rekke internasjonale kulturinstitusjoner, fotoutstillingen "The War Is Not Over Yet" i Kyiv. Utstillingen dokumenterte krigens brutale konsekvenser for sivilbefolkningen. På arrangementet "Krigen er ikke over enda" under Norsk PENs jubileumsfestival, fortalte Maksym Sytnikov, leder av menneskerettighetsarbeidet i PEN Ukraina, om deres utrettelige arbeid for å dokumentere overgrep og krigsforbrytelser. Betydningen av presseetikk og åpenhet om kilder, samt hva som ikke lar seg dokumentere, ble diskutert videre i den påfølgende panelsamtalen.

Støtte til PEN Belarus

Norsk PEN besluttet i 2022 å gi ekstra økonomisk støtte fra vårt krisefond til PEN Belarus, som driver sin virksomhet fra eksil. Støtten går til husly og livsopphold til journalister, forfattere og andre belarusiske ytrere på flukt. Sivilsamfunnet i Belarus er hardt rammet av Russlands krigføring, og mange opposisjonelle har flyktet på grunn av økende undertrykkelse og frykt for represalier. 12. august 2022 markerte Norsk PEN at det er to år siden valget i Belarus, som nesten veltet landets autoritære president, Aleksander Lukasjenko, men som endte med en høyst tvilsomt seier til det undertrykkende regimet. I oktober fikk vi besøk av Taciana Niadbaj og Yahuen Sapach, henholdsvis president og generalsekretær for PEN Belarus. De var invitert til å snakke om dagens situasjon og fremtiden for ytringsfriheten i Belarus under jubileumsfestivalen vår.

Jan Ratsjinskij, Nataallia Pintsjuk og Oleksandra Matvijtsjuk representerte hhv. den russiske organisasjonen Memorial, fredsprisvinner Ales Bialiatski fra Belarus og den ukrainske organisasjonen Senter for sivile rettigheter.

Nobels fredspris 2022: En aktivistisk, velkomponert og smart pris

Årets Nobels fredspris gikk til menneskerettsforkjemperen og PEN-medlem Ales Bialiatski fra Belarus. Han ble tildelt prisen sammen med den russiske menneskerettighetsorganisasjonen Memorial og den ukrainske menneskerettighetsorganisasjonen Senter for sivile rettigheter.

Norsk PEN var medarrangør i det tradisjonsrike fakkeltoget for å hedre fredsprisvinnerne og deres kamp for ytringsfrihet i krise og krig.

Prisen vil gi motivasjon og styrke til sivilsamfunnet i Ukraina, Belarus og Russland, og Norsk PEN støttet Nobelkomiteens aktivistiske, velkomponerte og smarte pris.

Maksym Sytnikov, PEN Ukraina, er en av mange aktivister bak dokumentasjonsprosjektet "The War Is Not Over Yet", som ble presentert under Norsk PENs jubileumsfestival.

Tyrkia: Et rettssystem som ikke følger internasjonale juridiske standarder

Under president Erdogan er Tyrkia blitt kalt verdens største fengsel for frie ytrere. Forfattere, journalister og aktivister blir utsatt for rettslig trakassering, vilkårlig varetektsfengsling, straffeforfølgelse, voldelige angrep, trusler, overvåking og mishandling.

Pressedekningen etter at dommen falt, som ga Osman Kavala livstid i fengsel.

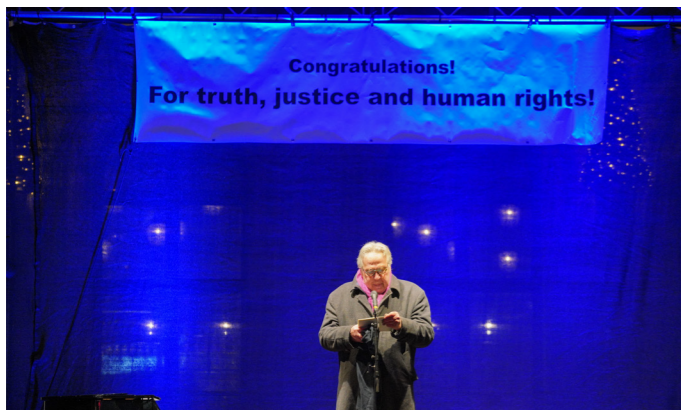
Taciana Niadbaj, leder av PEN Belarus, holder appell før fakkeltøget med Ales Bialiatski på brystet.

Vi er også svært glad for at vi kunne bidra til at Taciana Niadbaj, leder av PEN Belarus, kom tilbake til Oslo for å delta på fredsprisutdelingen og holde appell i forkant av fakkeltøget. Hun startet sin appell med å takke prisvinneren Ales Bialiatski og andre politiske fanger i Belarus for deres arbeid og mot.

”

Today, I am Ales Bialiatski and all political prisoners in Belarus. I am their voice and their body. I look at everything through their eyes. I thank them for their work and courage.”

- Taciana Niadbaj

Erling Borgen fra Norsk PEN ledet arrangementet i forkant av Fakkeltøget.

Norsk PENs tiltaleprosjekt viser juridiske brudd

Som en respons på den bekymringsfulle utviklingen i Tyrkia de seneste årene, har Norsk PEN tatt initiativ til en større studie av utvalgte tiltaler mot journalister og andre frie ytrere. 23. mars lanserte Norsk PEN vår andre tiltalerapport på Litteraturhuset i Oslo. Rapporten evaluerer ti tiltaler, og viser at ingen av tiltalene tilfredstiller juridiske standarder, verken nasjonale eller internasjonale. Rapporten inneholder blant annet analyser av tiltalene mot Adana Bar Association, journalistene Can Dündar og Erdem Gül, advokaten Veysel Ok, og journalisten Seyhan Avşar Oğuz. Den juridiske analysen er gjennomført av internasjonale menneskerettighetsadvokater.

Det kommer også frem i rapporten at de som støtter kurdernes rettigheter eller religiøse, kulturelle og seksuelle minoriteter, er særlig utsatt for trusler. I tillegg kan de som forsvarer dem, som advokater og jurister, også bli møtt med tiltaler og fengslinger. Til lanseringen 23. mars kom profilerte advokater og jurister fra Tyrkia og Europa, som alle hadde vært delaktige i arbeidet med rapporten.

Tiltalerapporten på tyrkisk og engelsk.

Den 23. mars ble rapporten lansert på Litteraturhuset i Oslo. På bildet: t.v. Şerife Ceren Uysal, juridisk rådgiver på Tyrkia i Norsk PEN og Hannah Beck, advokat fra Østerrike.

Norsk PENs to tiltalerapporter har fått bred rekkevidde i Tyrkia, og fanget oppmerksomheten til myndighetene i Ankara. Forsvarsadvokater i Tyrkia forteller oss at de bruker rapportene for å forbedre tiltaler, og at de har blitt benyttet av utdanningsinstitusjoner og i rettsaker som støtte i saker som likner på de som blir evaluert i rapportene.

Norsk PEN som rettsaksobservatør

Tiltalen mot Osman Kavala og de ti andre etter Gezi-protestene i 2013 er blant sakene vi har fulgt tettest. Norsk PEN har gransket alle tiltalene mot Kavala og dokumentert omfattende brudd på rettssikkerheten i Tyrkia. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen har krevd at saken stoppes, men i 2022 ble Osman Kavala dømt til livstid i fengsel. En større delegasjon fra Norsk PEN var til stede i salen da dommen mot Kavala og de øvrige tiltalte falt.

Dommerne så ikke ut til å la seg affisere av manglende bevis eller at tiltalene ikke lever opp til grunnleggende juridiske standarder. Norsk PEN anser dommen i Gezi-saken for å være politisk, og protesterer på det sterkeste mot den. Norsk PEN fortsetter å jobbe for Kavalas frifinnelse og løslatelse.

”*Den eneste trøsten jeg finner i denne saken er muligheten for at min erfaring kan bidra til å konfrontere de fundamentale problemene i rettssystemet i Tyrkia.*”

- Osman Kavala

Osman Kavala, en profilert kulturpersonlighet og menneskerettighetsforkjemper. Foto: Bianet

Norsk PENs Tyrkiarådgiver, Caroline Stockford, presenterer tiltalerapporten for styret i Norsk PEN. På bildet t.v. Kai Eide, Agnete Haaland og Caroline Stockford.

Kvinnebevegelsen i Tyrkia møter sanksjoner og arrestasjoner

Samtale om rettssikkerhet og feministisk motstand i Tyrkia. F.v.: Norsk PENs tyrkiarådgiver Caroline Stockford, Ayşe Düzkan, prisbelønnet journalist fra Tyrkia, Sidsel Wold, tidligere korrespondent i Istanbul for NRK og Şerife Ceren Uysal, Norsk PENs juridiske rådgiver på Tyrkia.

Kvinnebevegelsen i Tyrkia er svært utsatt. Da Norsk PEN den 9. mars intervjuet Ayşe Güney, redaktør i Jin News, fortalte hun om trippeldiskrimineringen hun opplever som kvinne, kurder og journalist i Tyrkia. Jin News består utelukkende av kvinnelige journalister som rapporterer om volden og undertrykkelsen av kvinner, og om deres liv og kamp fra et kvinnelig perspektiv. Dette arbeidet har blitt møtt med reaksjoner og sanksjoner fra myndighetene, og flere av Güneys kollegaer har blitt siktet for å være "medlem av en terrororganisasjon".

Norsk PEN har også fulgt rettsprosessene som tyrkiske myndigheter fører mot organisasjonen og nettplattformen 'We will stop femicide' (KCDP). De gir juridisk hjelp til pårørende som ønsker og har rett til å kreve ektefellebidrag fra mennene som tok livet av kvinnene.

Fra mars 2021 til april 2022 ble det registrert 254 mistenkelige dødsfall av kvinner i Tyrkia, og bare i løpet av april ble 24 kvinner drept. Våre observasjoner, som er tilgjengelig i en rapport fra rettsprosessen, viser hvordan anklagene ikke har juridisk hold. KCDP, som ble startet i 2010 av flere LGBTI+ og kvinneorganisasjoner etter drapet på Münevver Karabulut, blir nå beskyldt for å "forringe familiemoralen".

Lovverk som diktatorisk verktøy

I Tyrkia observerer Norsk PEN hvordan "falske nyheter" i økende grad blir brukt til å sensurere informasjon og skremme motstemmer til stillhet. Sammen med en rekke internasjonale presse- og ytringsfrihetsorganisasjoner gikk Norsk PEN ut mot ny sensurlov i Tyrkia som kan gi opptil tre år i fengsel for å spre "desinformasjon og falske nyheter" eller "skape panikk" og "true landets sikkerhet", som det heter i loven. Dette er ett av mange eksempler på den dystre utviklingen i landet.

Can Dündar på scenen under arrangementet "Fremtiden for ytringsfrihet i Europa" under Norsk PENs jubileumsfestival.

Can Dündar besøkte Norsk PENs festival

Etter 40 år som en av Tyrkias viktigste journalister ble æresmedlem i Norsk PEN, Can Dündar, i 2016 dømt til 27 års fengsel. Han ble arrestert og satt flere måneder i fengsel før han etter stort internasjonalt press ble løslatt i mai 2016. Dündar forlot Tyrkia og bor i dag i Tyskland.

På Norsk PENs jubileumsfestival fortalte Dündar om hvordan hans avsløringer om ulovlig våpensalg fra Tyrkia til syriske opprørere førte til anklager om spionasje, avsløring av statshemmeligheter og støtte til terrororganisasjon. Han fortalte også åpent om tap av profesjonell identitet i et nytt land og håpet om en dag å kunne vende tilbake til hjemlandet.

Afghanistan: Ytrings- og pressefriheten har nådd et bunnpunkt

Siden Taliban tok over makten i Afghanistan august 2021, har ytrings- og pressefriheten i landet nådd et bunnpunkt.

Afghansk musikk av Fayaz Hamid og Qasem Ramishgar under PEN Afghanistans litteraturseminar i Oslo i oktober. I bakgrunnen vises bilder fra Forfatternes Hus i Kabul, fra den gangen det var aktiviteter på huset.

Var Oslosamtalene en suksess?

Det skapte store reaksjoner da representanter for Taliban ble invitert til Norge for samtaler med norske myndigheter, representanter for det internasjonale samfunnet og andre afghanere med bakgrunn fra sivilsamfunnet. Som en oppfølging inviterte Norsk PENs Afghanistanutvalg eksperter til en panelsamtale om hvorvidt oslosamtalene hadde en positiv innvirkning på Talibans politikk. Arrangementet fokuserte også på hva den afghanske opposisjonen og det internasjonale samfunnet kan gjøre for å forbedre situasjonen for ytringsfrihet i Afghanistan.

Støtter PEN Afghanistanens arbeid i eksil

Norsk PEN har i mange år vært en nær støttespiller av PEN Afghanistan. Etter Talibans maktovertakelse i august 2021 kunne ikke senteret være åpent aktive i Afghanistan og etablerte seg derfor i eksil - mye takket være lederen av PEN Afghanistan, Samay Hameds, omfattende innsats og evakueringsarbeid. Til tross for situasjonen i landet har senteret under særdeles krevende forhold klart å distribuere bøker til private skoler, og de låner ut digitalt utstyr som gjør folk i stand til blant annet å produsere og formidle kulturelle innslag på YouTube. I tillegg har PEN Afghanistan i eksil fortsatt arbeidet med å evakuere flere fremtredende og truede forfattere.

Tidligere utenriksminister Dr. Dadfar Spanta om fremtiden til Afghanistan.

Under høstens jubileum samarbeidet vi med PEN Afghanistan om flere arrangementer som informerte om situasjonen for ytringsfriheten i landet. Minst like viktig var anledningen til å gi afghanske kunstnere i eksil en scene. Hovedarrangementet var en kulturkveld med poesi og musikk med kunstnere og artister fra det afghanske eksilmiljøet i Norge, Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Sveits, Nederland, Frankrike og Tyrkia. Arrangementet trakk fullt hus. Vi inviterte også til et møte mellom norske forleggere og afghanske forfattere i eksil og til panelsamtale med blant annet tidligere utenriksminister i Afghanistan, Dr. Rangin Dadfar Spanta, og kvinnerettsforkjemper og tidligere minister og visepresident i Afghanistan, Sima Samar, om Afghanistans fremtidsutsikter.

T.v. Hasina Shirzad i Norsk PENs Afghanistanutvalg og Samay Hamed, leder av PEN Afghanistan.

Kai Eide og Elisabeth Eide i Norsk PENs Afghanistanutvalg, på møte om fremtiden til Afghanistan.

Iran: Kvinne, liv, frihet

Fribyforfatterne Moloud Hajizadeh, Fatemeh Ekhtesari og Mehdi Mousavi, alle tre med opprinnelse fra Iran, på markeringen foran Stortinget 24. september.

Iran er et av verdens mest undertrykkende og farlige land for uavhengige journalister og frie ytrere. I 2022 gikk det fra vondt til verre for ytringsfriheten.

Iran har vært rystet av omfattende demonstrasjoner siden 16. september 2022, da 22 år gamle Mahsa Jina Amini døde i moralpolitiets varetekt. Demonstrasjonene har blitt slått hardt ned på: Hundrevis av demonstranter har blitt drept, og flere tusen har blitt pågrepet.

Norsk PEN står sammen med befolkningen i Iran

Norsk PEN og våre støttespillere har deltatt i flere demonstrasjoner mot myndighetene i Iran. Spesielt har flere fribyforfattere, -kunstnere og -journalister fra Iran vært aktive ved solidaritetsmarkeringer og demonstrasjoner i Norge. Under slagordene "Jin, Jiyan, Azadi!" ("Kvinne, liv, frihet!") har hundrevis av mennesker samlet seg i solidaritet med folk i Iran.

Asieh Amini, styremedlem i Norsk PEN holder appell på torget i Trondheim. Foto: Javad Montazeri.

Asieh Amini, styremedlem i Norsk PEN, var en av appellantene 24. september. Hun understreket at ytringsfrihet og likestilling oppnås ved folks motstand og kamp, men at det er viktig at det internasjonale samfunnet støtter den iranske befolkningen i kampen for sine grunnleggende rettigheter.

” Vi må be norske politikere om å slutte å flørte med religiøse diktatorer, under slagordet «kvinne, liv, frihet.»

- Asieh Amini

Norsk PENs æresmedlem fortsatt fengslet

Norsk PEN fortsetter å arbeide for rettighetene til fengslede journalister, aktivister og andre frie ytrere i Iran, spesielt gjennom arbeidet til komiteen for fengslede forfattere. En av sakene vi har fulgt tett er saken til den iranske poeten og filmskaperen Baktash Abtin, som 8. januar 2022 døde i fengsel.

Norsk PEN fortsetter å kreve full granskning og ansvarliggjøring av dødsfallet og mener iranske myndigheter må stilles til ansvar for Abtins død.

I mai 2022 ble Narges Mohammadi, æresmedlem i Norsk PEN, dømt til 80 piskeslag og 30 måneders fengsel. Vi fortsetter å jobbe for Mohammadis løslatelse og frifinnelse. I januar inviterte vi til visning av hennes film "White Torture", som handler om hvordan politiske fanger utsettes for isolasjon i iranske fengsler og om trusler mot kritiske stemmer i Iran, med særlig vekt på Narges Mohammadi og hennes arbeid.

Sakene til Mohammadi og Abtin vitner om hvordan Iran fortsetter å kneble og kvele kritiske stemmer i landet.

Narges Mohammadi og Baktash Abtin foto: Wikipedeia

Synlighet og usynlighet, stereotyper og kanselleringsfrykt i Norge

Ytringsfrihetskommisjonen lanserte sin rapport i august 2022, etter over to års arbeid. Rapporten konkluderte med at ytringsfrihetens kår i Norge er god. Til tross for dette møter mange utfordringer når de ytrer seg i Norge, og særlig er minoritetsgrupper utsatt. Norsk PENs arbeid i Norge retter søkelys på et bredt spekter av problemstillinger, men har et særskilt fokus på ungdoms og unge voksnes ytringsfrihet.

Ungdommens ytringsfrihetsråd, etablert av Fritt Ord og Norsk PEN i 2020, hadde som mål å se på hvordan flere unge kan bli engasjert i det offentlige ordskiftet. Nancy Herz ledet rådet, som besto av 16 ungdommer og unge voksne. Rådet diskuterte og vurderte utfordringer og muligheter i dagens ytringsklima, og arbeidet resulterte i rapporten "Hvordan står det til med ytringsfriheten til ungdom og unge voksne i Norge?", lansert 28. april 2021. Rapporten gir konkrete tips til unge som vil bruke stemmen sin, samt forslag til tiltak rettet mot skoler, utdanningsinstitusjoner og mediehus.

De unge utfordrer mediehusene

En av anbefalingene til Ungdommens ytringsfrihetsråd var å styrke arbeidet for å sikre at unge i større grad får sine stemmer hørt i media. Sammen med Ungdommens ytringsfrihetsråd inviterte Norsk PEN 23. august til et møte der unge stemmer møtte mediehus og presseorganisasjoner. Dagens ytringsklima kan virke avskrekkende på mange. Deltakerne etterlyste og oppfordret mediehusene og presseorganisasjonene til å sikre tettere oppfølging av unge debattanter, særlig de som ikke har et nettverk eller støtteapparat rundt seg. Unge debattanter bør forberedes på og rustes til hva de kan møte av respons og motstemmer når man ytrer seg, så de fortsetter å bruke stemmen sin. I tillegg medvirket representanter fra Ungdommens ytringsfrihetsråd på Bergen internasjonale litteraturfestival i februar, der de møtte elever fra videregående skoler og snakket om hvordan ungdom og unge voksne kan bidra i og påvirke det offentlige ordskiftet.

Bibi Musavi fra Ungdommens ytringsfrihetsråd ledet samtalen på jubileumsfestivalens arrangement om representasjon.

Jeg vil ikke representere!

Personer som tilhører en minoritet blir oftere enn andre tolket som en representant for sin gruppe. Dette kan oppleves som utfordrende og farlig for individet. Norsk PEN har gjennom Ungdommens ytringsfrihetsråd jobbet for å fremme et mer mangfoldig ytringsklima i Norge.

Med dette som bakteppe inviterte Norsk PEN og representanter fra Ungdommens ytringsfrihetsråd til arrangementet "Jeg vil ikke representere". Samtaleleder Bibi Fatima Musavi, journalist og rådsmedlem, har flere ganger opplevd å måtte stå til ansvar for, eller uttale seg på vegne av alle muslimer, alle afghanere og til og med alle minoriteter i Norge. Hvordan er det å være rollemodell og bane vei for flere stemmer og grupper som ikke er representert i norsk offentlighet, og uten å reproducere stereotyper eller forsterke fordommer? Og hvordan er det å snakke om diskriminering man selv kjenner på kroppen, uten å fremstå som offer?

Dette var temaet for samtalen som inviterte inn etablerte stemmer som Iman Meskini, skuespiller og influenser, Camara Lundestad Joof, forfatter og dramatiker, Adel Khan Farooq, dokumentarfilmskaper og Cora Alexa Døving, forsker på HL-senteret.

Samtalen ga et innblikk i hvordan paneldeltakerne har forvaltet sin egen historie og seg selv i sitt kunstnerskap. Det å bli sett på som en representant for en gruppe følges av flere forventninger. Paneldeltakerne fortalte at det har tatt tid å komme dit at en ikke lenger føler at en skylder offentligheten å dele intim og privat informasjon. De oppfordret institusjoner og andre som forvalter makt i kultur- og mediefeltet om å tilegne seg bredere og dypere kompetanse for å møte unge, mangfoldige stemmer.

Fra samtalen "Jeg vil ikke representere!" på Litteraturhuset.
F.v.: Iman Meskini, Cora Alexa Døvig, Camara Lundestad Joof og Adel Khan Farooq.

” **Hvis ikke vi (Nationalteatret) klarer å få nye publikummere, så kommer Nationalteatret til å dø ut. Kidsa i Groruddalen kommer til å lage kunst uansett, de kommer bare ikke til å lage det hos oss. Og det betyr at vi plutselig mister legitimitet. Vi mister legitimitet til å forvalte fellesskapets midler hvis vi ikke klarer å være relevante for fellesskapet”.**

- Camara Lundestad Joof

Sorry, det er ikke morsomt lenger!

Det å være komiker i dag er ikke det samme som det var for 30 år siden. I dag er det ikke alt som er like akseptert – og dermed ikke like gøy – å spøke med på humorscenen. Du møter ikke lenger publikum kun i lukkede rom, men på plattformer som en hel verden har tilgang til. Dette fordrer et annet ansvar om spøken ikke er like god.

T.v. Dag Sørås, Hilde Nygaard, Ulrik Stø Vetland, Anders Tivert Sølvberg, Bård Malde-Frøyland, Mobeen Ahmed, Oscar Helland Kolltveit, Kornel Jedynak, Milly Totland i Berner-kjelleren på Litteraturhuset 11. november.

Mobeen Ahmed var en av de unge som utfordre humorens grenser.

Norsk PEN inviterte åtte unge komikere til å teste og utfordre grensene for hva som kan tulle med. De unge komikerne konfronterte publikum med fordommer og stereotyper i samfunnet vårt og i oss selv, og fikk etterpå tilbakemeldinger fra den etablerte komikeren Dag Sørås. Det var til tider ubehagelig å være publikum, men kanskje helt nødvendig for å starte en samtale om hva som er greit og hva som ikke er greit å spøke med. Arrangementet var et av få som ikke ble filmet eller strømmet. De unge komikerne var modige på scenen i Berner-kjelleren på Litteraturhuset i Oslo, men vil de overleve i møte med et større publikum og i samarbeid med større institusjoner og mediehus?

I samtalen "Sorry, det er ikke morsomt lenger!" inviterte vi mer etablerte komikere til å evaluere humor-Norge i et ytringsfrihetsperspektiv og med et kritisk blikk. De erfarne komikerne Yousef Hadaoui fra programmet "Svart Humor" og Bahare Badavi, manusforfatteren bak TV-serien "Norsk-ish", kunne fortelle om en stadig innskrenkning av ytringsrommet innen humor, både i form av sensur fra kanaler og selvsensur i frykt for å bli misforstått og i verste fall bli kansellert.

F.v. Jørgen Strickert, radiomaker og dramatiker, i samtale med Bahareh Badavi, manusforfatter, Yousef Mourad Hadaoui, komiker, og John Magnus Dahl, humorforsker.

Fribyordningen

Vi merker en økende interesse for og anerkjennelse av fribyordningen og for arbeidet og kompetansen til forfatterne, journalistene og kunstnerne som har fått beskyttelse i en av de norske fribyene.

Gjennom bokutgivelser, kronikker og intervjuer, deltakelse på festivaler og arrangementer, utstillinger, m.m. har en rekke fribyforfattere og -kunstnere markert seg i løpet av året. Blant dem som var ekstra synlige i 2022, var en gruppe fribyforfattere med LHBTQI-bakgrunn, som i anledning Skeivt kulturår fikk betydelige midler fra Kulturrådet til prosjektet "Usynlige stemmer". Prosjektet belyser situasjonen for skeive med minoritetsbakgrunn i Norge. I kjølvannet av de voldsomme protestene i Iran høsten 2022 har det i tillegg vært ekstra stor interesse fra nyhetsredaksjoner og arrangører overfor fribyforfatterne og -kunstnerne fra Iran.

En «friby» er en by som har påtatt seg å være vertskap for forfulgte forfattere, journalister, kunstnere eller musikere, slik at disse skal kunne fortsette sitt arbeid og uttrykke seg fritt, uten å frykte trusler, trakassering, sensur eller andre former for knebling. Siden opprettelsen av fribyordningen i Norge på midten av 1990-tallet har Norsk PEN hatt et særlig ansvar for å bidra til at fribyforfatterne og -kunstnerne i Norge får mulighet til å bli formidlet og hørt, og Norsk PEN skal være en ressurs i arbeidet som gjøres for fribyforfatterne og fribykunstnerne lokalt i de norske fribyene.

Norsk PENs nasjonale fribykoordinator følger opp dette arbeidet, i nært samarbeid med det internasjonale fribynettverket ICORN (International Cities of Refuge Network). Stillingen er finansiert med prosjektmidler fra Utenriksdepartementet. Norsk PEN administrerer et årlig stipend på kr. 100 000 som hver norske friby får av Utenriksdepartementet, og vi fikk i 2021 inngått ny avtale med UD som sikrer denne støtten til fribyarbeidet i tre år fremover. Norsk PEN har også innstillingsrett overfor Utlendingsdirektoratet (UDI) når det gjelder overføringsflyktninger som er invitert til de norske fribyene. I tett samarbeid med ICORN sender vi hvert år flere søknader til UDI om innreise- og oppholdstillatelse for de forfatterne/journalistene/kunstnerne som de norske fribyene ønsker å invitere.

10

personer fikk beskyttelse i Norge gjennom fribyordningen

Siden 1996 har mer enn 100 forfulgte forfattere, journalister og kunstnere blitt invitert til Norge gjennom fribyordningen. I 2022 ble 10 forfulgte forfattere, kunstnere og journalister invitert til en friby i Norge.

Tre nye kommuner ble med i fribynettverket i 2022: Færder, Tokke og Sarpsborg.

Ved utgangen av 2022 var det dermed totalt 24 fribyer i Norge: Asker, Bergen, Bodø, Bø (Midt-Telemark kommune), Drøbak (Frogn kommune), Fredrikstad, Færder, Harstad, Haugesund, Horten, Kristiansand, Larvik, Levanger, Lillehammer, Nesodden, Oslo, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tokke, Tromsø, Trondheim og Tønsberg.

De over 100 forfatterne, journalistene og kunstnere som har kommet til Norge gjennom fribyordningen, kommer fra rundt 25 ulike land og utgjør en sammensatt gruppe som jobber på en rekke ulike språk og innen flere sjangre og kunstformer. De er forfattere av både skjønnlitterære og faglitterære verk, poeter, redaktører, oversettere, dramatikere, forleggere, journalister, avis-/satiretegnere, filmskapere, regissører, bloggere og musikere.

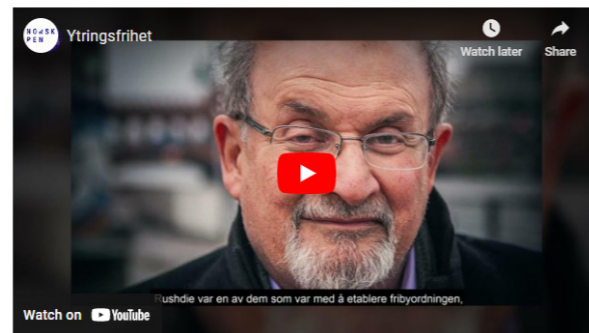
I anledning Norsk PENs 100-årsjubileum, ønsket vi å belyse mangfoldet som finnes i fribyordningen for forfulgte forfattere, journalister og kunstnere. To formidlingsprosjekter ble prioritert:

Videor om fribyordningen

Norsk PEN produserte fire korte videoer som gir en innføring i hva fribyordningen er og hvorfor den er så viktig, og hvordan fribyforfatterne og -kunstnere er viktige stemmer og kan bidra til mangfold på norske kunstarenaer og i den litterære offentligheten. Videoene inneholder en rekke intervjuer med fribyforfatterne/-kunstnerne, i tillegg til nøkkelpersoner fra ICORN og Norsk PEN, fra forlagsbransjen, lokale koordinatører og politisk ledelse i fribyene og andre støttespillere. De fire videoene, som ble laget med støtte fra UNESCO, bidrar til å styrke Norsk PENs informasjonsarbeid rettet mot politikere, litteraturbransje, arrangører og nyhetsredaksjoner.

Medvirkende på fribyforestillingen "Splinter av verden", 28. oktober.

Som del av Norsk PENs festival inviterte vi til forestillingen «Splinter av verden» på Litteraturhuset i Oslo, der 18 fribyforfattere og -kunstnere medvirket. De som var med representerer ulike språk og litterære tradisjoner, og opplesningene var både på originalspråk, fremført av fribyforfatterne selv, og i norsk oversettelse lest av enten oversetteren/gjendikteren eller en skuespiller. I tillegg inneholdt forestillingen musikalske innslag, performance og animasjonsfilm, og det hele ble innledet med en prolog ved forfatter Thorvald Steen.

Det var viktig for oss å få frem det store mangfoldet av språk og litterære tradisjoner, kunstneriske uttrykk og sjangre som finnes blant fribyforfatterne og -kunstnerne i Norge. Mens noen av de medvirkende har vært i Norge i lengre tid og er etablert på den norske litterære arenaen, var det andre av de medvirkende som kun har vært i Norge i kort tid og som denne kvelden møtte et norsk publikum for aller første gang. Forestillingen var satt sammen av nasjonal fribykoordinator Ingeborg Kværne og finansiert med tilskudd fra Kulturrådet/Norsk kulturfond og Fritt Ord.

Ossietykyprisen 2022: Shabana Rehman

Shabana Rehman mottok Ossietykyprisen på Østre Pavestad Gård 2. september 2022. Her avbildet sammen med styreleder Kjersti Løken Stavrum som overrekker prispenget og et grafisk trykk av Nico Widerberg.

Shabana Rehman ble tildelt Ossietykyprisen 2022. Rehman beriket den norske offentligheten med humor, satire og klokskap i flere tiår. Som stand-up komiker, skribent, aktivist og kunstner var hun en modig utøver av ytringsfriheten på kreativt og oppsiktsvekkende vis. Med sine mange talenter, prinsippfasthet og skarpe penn var hun en særegen og prisverdig mottaker av Ossietykyprisen 2022.

Religionskritikk er en viktig del av ytringsfriheten, og Shabana Rehman har vært en viktig stemme i Norge mot religiøs undertrykkelse og æreskultur. Hun har banet vei for større åpenhet om vanskelige spørsmål de siste 25 årene. I boka "Blåveis" (2009) skriver hun om seksuelt misbruk fra tillitspersoner og veien ut av et voldelig forhold.

Som stand up-komiker har Rehman utfordret samfunnsforhold på nye måter. Hun ønsket å utforske og dokumentere hva som provoserer og hvordan. Da hun overraskende løftet Mulla Krekar i 2004, ville hun snu maktforholdet mellom seg selv og en religiøs autoritetsperson. Da hun blottet baken på scenen og malte det norske flagget over hele kroppen, ville hun både vise at alle kvinner eier sin egen kropp og hvilke reaksjoner det skaper. Og reaksjoner ble det!

Shabana Rehman har ført et kompromissløst forsvar for satire. I store og små saker har hun stått opp for seg selv og andre, om det er støtte til andre komikere eller til skolerevyen fra Stovner. Innsatsen for dyrevelferd de siste årene har vist den allsidige tilnærmingen Rehman har til rettighetsarbeid.

Shabana Rehman i samtale med Kai Sibbern under feiring av prisvinner på Kulturhuset i Oslo 15. november 2022.

Med sin prinsippfaste stemme for at alle er født fri, og gjennom sitt virke har hun derfor banet vei for at andre og nye med- og motstemmer har trådt inn i den offentlige debatten.

Ytringsfriheten har kostet Shabana Rehman mye. Også hennes familie har blitt angrepet på grunn av hvordan hun har brukt sin ytringsfrihet.

Den 15. november, på Fenslede forfatteres dag, inviterte Norsk PEN til prisfest for Shabana Rehman. Hun ble feiret med taler, dikt og musikk fra venner og familie. Fra talerstolen sa Shakeel Rehman til sin søster Shabana at han forsto sent at "det er ikke du (Shabana) som er sjokkerende, men reaksjonene du har fått".

Shabana Rehman's bror, Shakeel Rehman, holder tale til sin søster under prisfest.

Shabana Rehman gikk bort 29. desember 2022 etter ett års alvorlig sykdom. Norsk PEN vil minnes henne med takknemlighet og respekt. Shabana hadde mange prosjekter foran seg, og vi skulle ønske vi kunne hatt henne blant oss i mange år til.

Fengslede forfattere: fokussaker 2022

Hvert år på Fengslede forfatteres dag, 15. november, aksjonerer PEN-sentre over hele verden for fengslede forfattere og andre ytrere. I 2022 aksjonerte Norsk PENs komité for fengslede forfattere blant annet for løslatelse av Narges Mohammadi (Iran), Tsitsi Dangarembga (Zimbabwe), Server Mustafayev (Ukraina, arrestert i Russland) og José Rubén Zamora Marroquin (Guatemala). Komiteen prioriterer arbeid for Belarus og Iran og har tatt initiativ til et nordisk samarbeid for å støtte PEN Belarus.

Narges Mohammadi er forfatter, journalist og menneskerettsforkjemper, og æresmedlem av Norsk PEN. Mohammadi har vært fengslet mange ganger for sitt arbeid for kvinners rettigheter og for å kritisere det iranske fengselssystemet og særlig praktiseringen av dødsstraff. I løpet av den korte perioden hun har vært ute av fengselet, har hun skrevet to bøker og laget en dokumentarfilm med tittel "Hvit tortur", som tar for seg den utstrakte bruken av isolat som straff i iranske fengsler.

FOTO: FABER&FABER /
HANNAH MENTZ

Tsitsi Dangarembga er forfatter, dramatiker og filmskaper, og medstifter av PEN Zimbabwe. Hennes debutroman "Sisi Tambu (Nervous Conditions)" fra 1988 ble av BBC i 2018 kåret til en av de 100 mest innflytelsesrike romanene gjennom tidene. Dangarembga ble arrestert i juli 2020 under en fredelig demonstrasjon mot styresmaktens korrupsjon. Hun ble løslatt mot kausjon, men i en dom i september samme år ble hun ilagt bot og midlertidig fratatt passet. Dommen innledet en prosess som endte med at Dangarembga 29. september 2022 ble dømt til 6 måneders fengsel og en bot tilsvarende 3 måneders fengsel. Hun anket dommen til høyesterett i Zimbabwe. Dangarembga er den åttende forfatteren i kunstverket Framtidsbiblioteket (Future Library) i Deichman bibliotek i Oslo.

Server Mustafayev er en av femten ukrainske journalister og menneskerettsaktivister som nå er fengslet på politisk grunnlag i Russland og i det okkuperte Krym. Server Mustafayev er krymtatar, journalist, menneskerettsforkjemper og grunnlegger av Crimean Solidarity i Russland-okkuperte Krym. I mai 2018 ransaket FSB Mustafayevs bolig i Bakhchisaray i Krym, før de tok ham med til FSBs hovedkvarter i Simferopol. Siktelsen mot Mustafayev ble utvidet i februar 2019 til «konspirasjon for å ta makten med vold», og rettssaken mot ham begynte i september samme år. Til tross for at Mustafayev ble syk flere ganger under rettssaken, ble han nektet medisinsk hjelp og tvunget til å stille i retten. Han ble dømt til fjorten år i straffeleir, en dom som ble opprettholdt av en militær domstol i Moskva. Han soner dommen langt fra sin familie og sitt hjem i Krym.

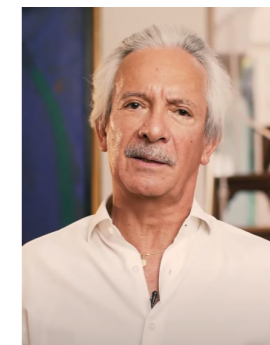

Foto: Wikipedia

José Rubén Zamora Marroquin (Zamora) er en anerkjent journalist og grunnlegger av tre av de mest leste avisene i Guatemala og Mellom-Amerika, El Periódico, Siglo Veintiuno og Nuestra Diario. Han er en av de sterkeste kritikerne av president Alejandro Giammattei og hans regjering. Zamora har avslørt korrupsjon i offentlig og privat sektor, og etter avsløringer om korrupte regjeringsmedlemmer, både tidligere og nåværende, ble Zamora arrestert og fengslet 29. juli 2022.

Norsk PENs Krisefond

Norsk PENs Krisefond for forfulgte forfattere ble etablert i 2015 for å sikre økonomisk bistand til forfattere, journalister og andre frie ytrere som er i umiddelbar fare grunnet sine ytringer, og som har behov for øyeblikkelig hjelp.

I 2022 har det vært stor giverglede og Norsk PEN vil takke alle som har gitt både små og store bidrag til vårt Krisefond, ikke minst som gaver i anledning vårt 100-årsjubileum.

Norsk PENs krisefond støtter frie ytrere uansett hvilket land de befinner seg i eller hvilken nasjonalitet de har. Pengene går uavkortet til dem det gjelder. I 2022 ble det foretatt 36 utbetalinger fra krisefondet. Tilskudd ble blant annet gitt til personer fra Afghanistan, Bangladesh, Eritrea, Iran og Belarus.

I august fikk vi e-post fra en afghaner som vinteren 2022 fikk tilskudd fra Norsk PENs Krisefond. Sammen med kone og barn har han nå fått beskyttelse i Sveits og sendte oss følgende hilsen:

Greetings! We send you GREETINGS from the core of our hearts, and thank you for your great help and support. My daughter celebrated the welcome party, remembered your name, and we helped her in coordination. Please find the celebration photo attached.

Norsk PENs æresmedlemmer

Asli Erdogan, Tyrkia (i eksil)

Can Dündar, Tyrkia (i eksil)

Edward Snowden, USA (i eksil)

Julian Assange (fengslet)

Ilham Tohti, Kina (fengslet)

Ilhan Comak, Tyrkia (fengslet)

Khadija Ismayilova, Aserbajdsjan (løslatt)

Narges Mohammadi, Iran (fengslet)

Norsk PENs digitale verden

Jubileumsåret 2022 var et aktivt og innholdsrikt år for Norsk PEN, hvor vi økte vår synlighet og tilstedeværelse på våre digitale plattformer, som i tillegg til nettsiden er Facebook, Instagram, Twitter og YouTube. Vår medarbeider Benyamin Farnam har hatt et særlig ansvar for å produsere en lang rekke videoer for å gjøre Norsk PENs arbeid enda bedre kjent. I tillegg sender Norsk PEN ut nyhetsbrev med informasjon om vårt arbeid og våre arrangementer flere ganger i måneden.

Norsk PEN på sosiale medier:

Facebook

Facebook er den plattformen Norsk PEN bruker mest. I 2022 fikk Norsk PEN 618 nye følgere, som er en økning i antall følgere fra 2021. Vi når over 20000 personer hver måned med våre innlegg, og fikk totalt over 27000 reaksjoner på våre innlegg i 2022.

www.facebook.com/NorskPEN

Instagram

I 2022 hadde Norsk PEN en økning i antall følgere på Instagram. Vi publiserte totalt 81 innlegg, hvorav mange av innleggene var korte informasjonsfilmer/intervjuer. Filmene som ble delt fikk over 20000 visninger.

www.instagram.com/norskpen/

I tillegg opprettet Komiteen for fengslede forfattere ved Alexander Leborg instagramkontoen "Forfulgt poesi", hvor det jevnlig deles dikt skrevet av fribyforfattere i Norge og andre forfulgte poeter som PEN engasjerer seg for.

www.instagram.com/forfulgtpoesi

Twitter

Norsk PENs Twitterkonto blir mye brukt for å nå vårt internasjonale publikum – spesielt når det gjelder vårt arbeid med Tyrkia og Julian Assange. Vi fikk over 2000 likes på innleggene våre i løpet av 2022.

twitter.com/PEN_Norway

Nettside

norskpen.no

YouTube-kanal

www.youtube.com/@NorskPEN

Aktivitet og medieoppslag i 2022

Norsk PEN i mediebildet

Sammen med Norsk PENs styre, utvalg og medlemmer fortsatte administrasjonen kommunikasjons- og pådriverarbeid rettet mot norske og utenlandske medier. I løpet av 2022 kom Norsk PEN med en rekke innspill, uttalelser og kommentarer til saker som omhandlet ytringsfrihet i Norge og internasjonalt, både i form av skriftlige intervjuer og direktesendte nyhetsprogram på TV og radio.

Norsk PEN har særlig vært i mediebildet når det gjelder Ossietzkyprisen til Shabana Rehman, og i forbindelse med saker som gjelder Tyrkia, Ukraina, Julian Assange og Salman Rushdie:

- Norsk PENs styreleder, Kjersti Løken Stavrum, var svært aktiv på vegne av organisasjonen, og kom med innspill på et bredt spekter saker i norske medier. Dette inkluderer Norsk PENs syn på situasjonen for ytringsfrihet i Ukraina; angrepet på Salman Rushdie; viktigheten av å bevare russisk litteratur; og Norsk PENs fordømmelse av masseskytningen i Oslo juni 2022;
- Norsk PENs Assange-utvalg og Rune Ottosen, leder av utvalget, fremmet saken til Julian Assange;
- Norsk PENs arbeid for ytringsfrihet i Tyrkia var ved flere anledninger i norske og internasjonale aviser for å fremme vårt Tyrkia-arbeid, hvorav Norsk PENs Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford og Norsk PENs nestleder, Agnete G. Haaland frontet vårt arbeid; og
- Tildelingen av Ossietzkyprisen 2022 til Shabana Rehman fikk stor mediedekning, og pressen var til stede både under utdelingen 2. september og prisfesten 15. november 2022.

Januar

10. januar: Uttalelse: Norsk PEN er dypt rystet over dødsfallet til den iranske poeten og filmskaperen Baktash Abtin 8. januar 2022, og krever full granskning og ansvarliggjøring av dødsfallet.

12. januar: Møte: Norsk PENs Kinautvalg møtte den tidligere politiske fangen Dhondup Wangchen fra Tibet.

Norsk PEN hadde et sterkt møte med Dhondup Wangchen fra Tibet som ble arrestert i mars 2008, og var fengslet frem til juni 2014. Med på bildet (f.v.): Harald Bøckman, Gerd Johnsen, Merethe Lind Jodalen, Dhondup Wangchen, Inger Bentzrud, Hege Newth, Trine Angelskår og Kari Nøst Hegseth.

17. januar: Rettssaksobservasjon: Norsk PEN tilstede i Istanbul på rettssaken mot Osman Kavala og de andre tiltalte i Gezipark-saken. Referat fra saken og Norsk PENs uttalelse: "Still no justice for Kavala and the Gezi defendants", tilgjengelig på norskpen.no/eng.

18. januar: Innlegg "Assange må slippes fri. Prosessen om utlevering til USA må stanses". av Assange-utvalget ved Rune Ottosen (leder), Erling Borgen, William Nygaard og Eva Stenbro: Aftenposten.

19. januar: Arrangement: "Veien videre i kampen for rettferdighet", Informasjonsmøte om Julian Assange i samarbeid med initiativtakerne bak oppropet "Sett Julian Assange fri", Litteraturhuset i Oslo.

24. januar: Uttalelse: "Assange kan anke dommen om utlevering. Norsk PEN krever løslatelse i påvente av ankebehandlingen."

25. januar: Arrangement: "The crackdown on critical voices in Iran. En samtale om Narges Mohammadi, og fengselstraumer etter tortur".

"The crackdown on critical voices in Iran" med Taghi Rahmani, Narges Mohammadis ektemann, Dr. Shirin Ebadi, forfatter og vinner av Nobels Litteraturpris i 2003, Asieh Amini, styremedlem i Norsk PEN og Benjamin Farnam, kommunikasjonsarbeider i Norsk PEN. Moderator for samtalen var Moloud Hajizadeh, journalist.

25. januar: Uttalelse: "Norge må kreve at Taliban sikrer presse- og ytringsfrihet"

26. januar: Intervju: Dr. Samay Hamed, leder av PEN Afghanistan om Taliban.

31. januar: Uttalelse: I anledning vinter-OL i Beijing krever Norsk PEN at Kina respekterer menneskerettighetene og at Ilham Tohti blir løslatt.

Februar

3. februar: Møte: Norsk PEN får besøk av PEN International, Burhan Sönmez og Romana Cacchioli

Leder av PEN international Burhan Sönmez sammen med visepresidenter i PEN International Eugene Schoulgin og William Nygaard.

6. februar: Kronikk: "Kinesiske myndigheter knebler også norsk ytringsfrihet", Trine Angelskår, leder av Kina-utvalget i Norsk PEN. Nettavisen.

9. februar: Arrangement: "Ytringsfrihet for ungdom" sceneproduksjon for VGS av Ungdommens Ytringsfrihetsråd. LitFest Bergen.

Ungdommens ytringsfrihetsråd representert ved Agnes Nordvik, Eliana Hercz, Sara El-Hasan og Sheila Feruzi Kassim snakker med VGS-elever om trender og utfordringer som møter ungdom og unge voksne i dagens ytringsklima.

10. februar: Arrangement: "Morsmål og metaforer: Ein samtale om språk og litteratur i tre ulike land!" Samtale med tre fribyforfattere ledet av generalsekretær Hege Newth i samarbeid med friby Bergen og LitFest Bergen.

10.-13. februar: Arrangement: Postkortaksjon i regi av Norsk PEN avd. Vestland som del av LitFest Bergen.

8.-17. februar: Kampanje: "OL i Beijing bak fasaden".

17. februar: Skolebesøk: Norsk PEN på skolebesøk med foredrag om ytringsfrihet.

Generalsekretær Hege Newth på Karlsrud skole der hun diskuterte ytringsfrihet med 5.-7. Klasse.

21. februar: Rettssaksobservasjon: Norsk PEN tilstede i Istanbul på rettssaken til Osman Kavala og de andre tiltalte i Gezipark-saken. Referat fra saken tilgjengelig på norskpen.no/eng.

22. februar: Uttalelse: "Island: farlig utvikling for pressefriheten".

25. februar: Uttalelse: "Norsk PEN fordømmer Russlands invasjonen av Ukraina på det sterkeste".

Mars

7. mars: Intervju: "Jeg har ofret mye: Hanna Komars kamp for frihet i Belarus".

9. mars: Intervju: Ayse Güney: "Trippel diskriminering: Livet som kvinne, kurder og journalist i Tyrkia".

09.03.2022

Trippel diskriminering: Livet som kvinne, kurder og journalist i Tyrkia

Norsk PENs intervju med Ayse Güney i Jin News.

11. mars: Rettssaksobservasjon: Norsk PEN var tilstede i rettssalen da Sedef Kabaş ble dømt til 2 år og 4 måneders fengsel for å ha fornærmet Tyrkias president. Uttalelse tilgjengelig på norskpen.no/eng.

15. mars: Uttalelse: Julian Assanges anke avslått – risikerer 175 års fengsel i USA.

17. mars: Arrangement: "Sett Julian Assange Fri", En støttemarkering for Julian Assange i samarbeid med Don't Extradite Assange Campaign og Kulturkirken Jakob.

Nestleder Agnete G. Haaland ledet støttemarkeringen for Julian Assange i Kulturkirken Jakob. Foto: Kirkelig kulturverksted.

17. mars: Demonstrasjon: "Vi ligner på hverandre i sorgen over Ukraina", appell av styreleder Kjersti Løken Stavrum under kulturlivets støttemarkering for Ukraina. Arrangør: Forleggerforeningen og Aschehoug.

23. mars: Arrangement: Presentasjon av fribyordningen på Norsk Bibliotekforenings årlige bibliotekmøte. Nasjonal fribykoordinator Ingeborg Kværne og Elisabeth Dyvik, ICORN.

23. mars: Arrangement: "One morning I walked: Diktopplesninger til støtte for Ilhan Çomak". Med Aasne Linnestå, Torgeir Rebolledo Pedersen og Caroline Stockford. Fritt Ord og NFFOs lokaler.

23. mars: Rapportlansering: "PEN Norway Turkey Indictment Project Report 2021". Litteraturhuset i Oslo.

29. mars: Møte: Norsk PEN inviterte representanter fra de norske skribentorganisasjonene til et møte med Andrej Kurkov (ukrainsk forfatter og leder for PEN Ukraina) og Mikhail Sjisjkin (russisk forfatter). Litteraturhuset i Oslo.

31. mars: Arrangement: "Nobel Peace Talks: The Russian War on Media", samarbeid mellom Norsk PEN, Helsingforskomiteen og Norsk journalistlag: Nobels fredssenter

April

5. april: Uttalelse: "Norsk PEN reagerer på arrestasjonen av dokumentarfilmskaper Thomas Østbye".

6. april: Uttalelse: "Norsk PEN krever at norske myndigheter intensiverer sitt arbeid for en rettferdig avslutning på Nygaard-saken".

8. april: Norsk PEN var tilstede på Stortinget da stortingsrepresentant Abid Raja stilte spørsmål til justisminister Emilie Enger Mehl om politiets og myndighetens mangelfulle oppfølging av saken.

20. april: Pressemelding: "Nå er det tydelig at utleveringen av Assange er en politisk sak"

21. april: Arrangement: "Taliban: Fra Oslo til Kabul: Veien videre for ytringsfrihet og menneskerettigheter i Afghanistan"

Samtalen "Fra Oslo til Kabul" med Jamila Afghani, afghansk kvinneaktivist og deltaker i Oslo-samtalene, Sharif Hassanyar tidligere direktør i Ariana Media House i Afghanistan, Ole Andreas Lindeman, norsk ambassadør i Afghanistan og deltaker i Oslo-samtalene og Elisabeth Eide, leder av Norsk PENs Afghanistan-utvalg.

23. april: Kronikk: "Bare politisk press kan nå redde Assange" Rune Ottosen, leder av Assangeutvalget. Aftenposten.

Mai

3. mai: Arrangement: Minnemarkering for den illegale pressen i Hydroparken i Oslo på verdens pressefrihetsdag med flere andre presseorganisasjoner.

5.-6. mai: Kampanje: "Voices of women journalists in Turkey".

6. mai: Møte: Møte med den belarusiske opposisjonslederen Sviatlana Tsikhanouskaya. Styreleder Kjersti Løken Stavrum og femti andre representanter fra det norske sivilsamfunnet deltok i møtet. Arrangør: Den norske Helsingforskomité.

9. mai: Intervju: "Norsk PEN: Intervju med Mücella Yapıcı". Tyrkisk arkitekt og aktivist. Tilgjengelig på [Norskpen.no/eng](https://norskpen.no/eng)

10. mai: Arrangement: Årsmøte Norsk PEN 2022, Litteraturhuset i Oslo og digitalt på norskpen.no.

Nytt styre valgt på årsmøtet: F.v.: Kai Sibbern, Kjersti Løken Stavrum, Torjer Andreas Olsen, Asieh Amini, Teresa Grøtan, Marta Breen, Agnete G. Haaland, Hege Newth (generalsekretær), Kai Eide. Ikke til stede: Øivind Hånes, Ingeborg Volan, Sigbjørn Mostue, Sarah Zahid.

10. mai: Arrangement: Krig og sannhet. Propaganda og desinformasjon er en del av Russlands krigføring mot Ukraina. Årsmøteseminar, Litteraturhuset i Oslo.

Fra årsmøteseminarer "Krig og sannhet". F.v.: Evgeniya Khoroltseva, Jon Wessel-Aas, Eskil Grendahl Sivertsen, Amund Trellevik. Samtalen ledet av Ingrid Vik i Norsk PENs utvalg for Øst-og Sentraleuropa.

11. mai: Kronikk: "Regjeringen må støtte Assange", Assange-utvalget ved Mads Andenæs, Thorbjørn Jagland, Eva Joly og William Nygaard: VG.

12. mai: Møte: Pressefrihetsutvalgets medlemmer Thomas Spence, Hege Ulstein, Anette Groth og Nina Kristiansen besøkte Filippinenes ambassadør til Norge, Enrico T. Fos. I et brev til ambassadøren uttrykker Norsk PEN bekymring over at landet stadig faller på pressefrihetsindeksen til Reportere Uten Grenser.

13. mai: Uttalelse: Norsk PEN krever en uavhengig granskning av drapet på Al Jazeera-journalist Shireen Abu Akleh, og at de ansvarlige blir stilt for retten.

19. mai: Arrangement: "Jewher Ilham om tvangsarbeid og frihetskamp" arrangement i samarbeid med Den norske Uighurkomiteen. Litteraturhuset i Oslo.

Norsk PEN og Uighurkomiteen i Norge hadde besøk av Jewher Ilham, en av uiguresnes fremste talspersoner. I samtale med Harald Bøckman fra Norsk PENs Kina-utvalg, 19. mai 2022

19. mai: Opprop: "Sivilsamfunnet advarer mot kutt i menneskerettighetsarbeid" Norsk PEN sammen med nitten andre organisasjoner har skrevet under på opprop mot forslag om kutt i arbeidet med menneskerettigheter.

27. mai: Demonstrasjon: Protestmarkering foran Stortinget mot Kinas "arbeidstreningsleire". Ingeborg Kværne holdt appell på vegne av Norsk PEN. Arrangør Den norske Uighurkomiteen.

Ingeborg Kværne fra Norsk PEN holder appell foran Stortinget. Her sammen med Adiljan Abdurhim sekretær for Den norske Uighurkomiteen.

30. mai: Pressemelding: "Norsk og Svensk PEN ber myndighetene klargjøre NATO-avtale".

Juni

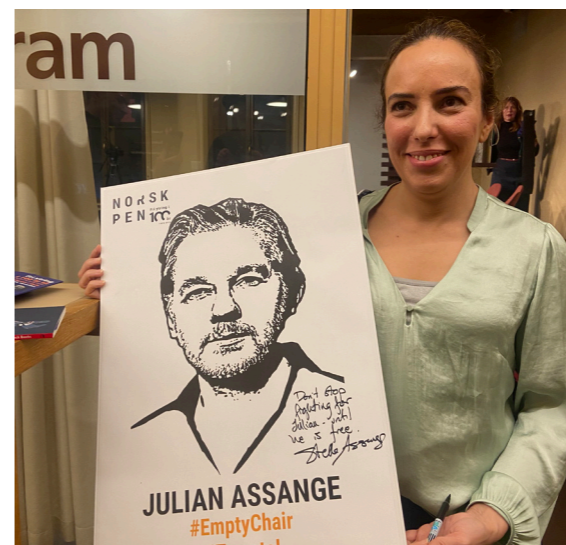
1. juni-15. september: Kampanje: Norsk PEN intervjuet fem personer involvert i Gezi-saken, både advokater og tiltalte.

8. juni: Opprop: "Internasjonalt opprop mot ny sensurlov i Tyrkia" Norsk PEN del av internasjonalt opprop mot ny sensurlov i Tyrkia

8.-10. juni: Konferanse: Nasjonal fribykoordinatør Ingeborg Kværne representerer Norsk PEN på generalforsamlingen til ICORN i Gdansk.

9. juni: Arrangement: Varslerdagen 2022: Hvorfor varsling når vi har ytringsfrihet? Litteraturhuset i Oslo.

9. juni: "Julian Assange utnevnt til æresmedlem i Norsk PEN" Norsk PEN ønsker Julian Assange velkommen som nytt æresmedlem.

Stella Moris Assange, forsvarer og ektefelle av Julian Assange i Oslo. Her på besøk hos Norsk PEN under jubileumsfestivalen.

14. juni: Intervju: Norsk PEN intervjuet journalist Seyhan Avşar fra Tyrkia. Tilgjengelig på norskpen.no/eng

15. juni: Intervju: Ytringsfriheten i fengsel, Røverradioen, styreleder Kjersti Løken Stavrum om ytringsfriheten i fengsel: Norsk fengselsradio.

17. juni: Uttalelse: "En svart dag for informasjonsfriheten", Storbritannia utleverer Julian Assange til USA.

25. juni: Uttalelse: "Et angrep på den reelle ytringsfriheten". Norsk PEN kommenterer skytingen i Oslo.

Juli

2. juli: Innlegg: "Norge må beskytte utsatte russere", Norsk PEN sammen med seks andre organisasjoner: Aftenposten.

3. juli: Kronikk: "Et internasjonalt perspektiv på angrepene mot skeive", styremedlem Marta Breen: Aftenposten

22. juli: Markering: "For det vakre og viktige mangfoldet. Aldri tie - aldri glemme". Norsk PEN legger ned blomster ved Domkirken i Oslo til minne om de som ble rammet av terrorangrepet ved regjeringkvartalet og på Utøya.

August

2. august: Uttalelse: "Bølge av arrestasjoner i Iran" om arrestasjonen av Mahvash Sabet i Iran.

11. august: Uttalelse: "Toårsmarkering for demokratifremstøt i Belarus". To år siden valget som nesten veltet landets autoritære president.

15. august: Uttalelse: "Norsk PEN om angrepet på Rushdie".

19. august: Kronikk: "Forbudte områder og sensur vil ikke ha noen grenser dersom religiøse og politiske ledere bestemmer grensene for ytringsfrihet". styremedlem Asieh Amini: Adresseavisen.

23. august: Møte: Norsk PEN og Ungdommens ytringsfrihetsråd inviterer til lukket møte med mediehusene på Litteraturhuset i Oslo.

29. august: Møte: Styreleder Kjersti Løken Stavrum møtte Utenriksdepartementets statssekretær Erling Rimestad med Sikkerhetsrådet som tema. Stavrum tok opp Salman Rushdies videre sikkerhet.

September

2. september: Arrangement: Utdeling av Norsk PENs Ossietzkypris 2022 til Shabana Rehman. Østre Pavestad gård.

NRK Kveldsnytt's innslag fra prisutdelingen.

6. september: Arrangement: Debatt om ytringsfrihet og høytlesning av Salman Rushdie "Sataniske vers". I samarbeid med Aschehoug Forlag. Aschehougs villa.

F.v. Mads Nygaard, Linn Stalsberg, Sumaya Jirde Ali, Kjersti Løken Stavrum, Anine Kierulf. Samalen ble ledet av Sigrid Sollund.

24. september: Demonstrasjon: Markering foran Stortinget mot det iranske regimet. Appell ved styremedlem Asieh Amini. Norsk PEN støtter markeringen.

25. september: Kronikk: "La ikke Julian Assange dø som Liu Xiaobo" Thorbjørn Jagland i Assangeutvalget til Aftenposten.

27. september: Demonstrasjon: På Torvet i Trondheim mot det iranske regimet. Appell ved styremedlem Asieh Amini. Norsk PEN støtter markeringen.

Norsk PENs delegasjon på PEN Internationals 88. kongress. Over 100 PEN-sentre var i Uppsala. F.v: Arne Svingen, Jenny Heradstveit, Gunhild Wærness, Ingeborg Kværne, Kjersti Løken Stavrum, Caroline Stockford, Eugene Schoulgin, Agnete G. Haaland og William Nygaard.

27. september - 1. oktober: Kongress: PEN Internationals 88. kongress, Uppsala.

Oktober

5. oktober: Rettssaksobservasjon: Norsk PEN var tilstede i Istanbul, Tyrkia ved rettssaken mot organisasjonen 'We will stop femicide' (KCDP). Referat fra rettssaken: "They stood by us, we will never leave their side" er tilgjengelig på norskpen.no/eng.

Caroline Stockford, Norsk PENs tyrkiarådgiver holder appell utenfor rettssalen.

7. oktober: Uttalelse: "En aktivistisk, smart og velkomponert pris". Norsk PEN om offentliggjøringen av Nobels fredspris 2022.

8. oktober: Norsk PEN til stede utenfor parlamentet i London for å kreve løslatelse av Julian Assange. Uttalelse på Twitter.

Norsk PEN ved Rune Ottosen (t.h.) i Assangeutvalget sammen med Engelsk og Skotsk PEN utenfor Parlamentet i London.

18. oktober: Arrangement: Nicaragua: Et glemt diktatur. Med Gioconda Belli (PEN Nicaragua). Arrangement i samarbeid med Latin-Amerikagruppene og Den Norske Forfatterforening. Litteraturhuset i Oslo.

20. oktober: Kronikk: "Ytringsfrihet i 100 år til". Skrevet av Hege Newth, generalsekretær, Kjersti Løken Stavrum, styreleder, Agnete Haaland, nestleder og William Nygaard, tidligere styreleder i Norsk PEN. VG.

vg.no
Debatt: Ytringsfrihet i 100 år til

20. oktober-15.november: Norsk PENs jubileumsfestival: Fri ytring i 100 år til! Se side 48-50.

28. oktober: Intervju: Norsk PEN intervjuet Prof Dr. Şebnem Korur Fincancı. Tilgjengelig på norskpen.no/eng

November

1. november: Intervju: Norsk PEN intervjuer Osman Kavala. Tilgjengelig på norskpen.no/eng

2. november: Kronikk: "Vi må stå opp for Assange". Debattinnlegg av Rune Ottosen. I papirutgaven av VG.

4. november: Arrangement: Norsk PEN arrangerte en panelsamtale i Amsterdam om ytringsfrihet og rettsikkerhet i Tyrkia i samarbeid med Lawyers for Lawyers.

15. november: Opprop: Fengslede forfatters dag. Se side 36-37.

Norsk PENs festival for ytringsfrihet 20. oktober - 15. november

20. oktober: Arrangement: Oslo kommune inviterer til mottakelse i Oslo Rådhus i anledning Norsk PEN 100 år.

Varaordfører, Addullah Alsabeehg, ønsket gjestene velkommen til mottakelsen.

20. oktober: Boklansering: "Rabalder. Kontroversielle ytringer gjennom 100 år". I samarbeid med Aschehoug. Litteraturhuset i Oslo.

Det ble rabalder da redaktør Vebjørn Selbekk trykket karikaturtegning av Muhammed. Her under boklanseringen av "Rabalder" i samtale med Kjersti Løken Stavrum og Trygve Aas Olsen.

21. oktober: Arrangement: "Hva er fremtiden for ytringsfrihet i Europa?" med æresgjestene Khadija Ismayilova, gravejournalist innen korrupsjon og økonomisk kriminalitet i Aserbajdsjan, Can DüNDAR, tyrkisk gravejournalist i eksil, Taciana Niadbaj, leder av PEN Belarus i eksil. Samtalen ble ledet av Erling Borgen på Litteraturhuset i Oslo.

21. oktober: Arrangement: Jubileumsmiddag på Hotel Bristol, Norsk PEN 100 år.

Under åpningsmiddagen til festivalen t.v. æresmedlemmer av Norsk PEN, Can DüNDAR og Khadija Ismayilova.

23. oktober: Arrangement: Film og samtale med Asli Erdogan om livet som forfatter i eksil. **AVLYST.**

25. oktober: Arrangement: "Stella Moris: Kampen for Julian Assange". Samtale med Julian Assanges advokat og ektefelle Stella Moris. Panelsamtale med Thorbjørn Jagland, tidl. statsminister, utenriksminister og leder av Europarådet. Sofie Marhaug, stortingsrepresentant for Rødt og initiativtaker til støttegruppe for Julian Assange, Gisle Selnes, professor i litteratur på UiB og medforfatter av boka "Forfølgelsen av Julian Assange". Samtalen ble ledet av Rune Ottosen, leder av Norsk PENs Assangeutvalg. Musikk ved Lars Klevstrand.

Stella Moris snakker til en fullsatt sal under arrangementet til Norsk PEN på Litteraturhuset i Oslo.

26. oktober: Arrangement: Afghansk litteraturuke: "Kabul i Oslo" med PEN Afghanistan. Opplesning, stand-up og musikk. Fritt Ord og NFFOs lokaler.

26. oktober: Arrangement: "Jeg vil ikke representere!". En samtale om synlighet, stereotyper og offerrolle med Iman Meskini, skuespiller, Camara Lundestad Joof, dramatiker og forfatter, Adel Khan Farooq, journalist og filmskaper, Cora Alexa Døving, forsker ved HL-senteret. Samtalen ble ledet av Bibi Fatima Musavi fra Ungdommens ytringsfrihetsråd. Litteraturhuset i Oslo.

27. oktober: Arrangement: "Hvordan ser fremtiden ut for Afghanistan?". Til samtalen Dr. Rangin Dadfar Spanta, tidligere utenriksminister, Dr. Sima Samar, tidligere minister, Kai Elde, tidligere FNs spesialutsending og Hasina Shirzad, journalist. Elisabeth Eide fra Norsk PENs Afghanistanutvalg var ordstyrer. Litteraturhuset i Oslo.

28. oktober: Arrangement: "Fribyforestilling: Splinter av verden". Fribyforfattere -musikere og -kunstnere fra blant annet Afghanistan, Egypt, Iran, Gaza, Aserbajdsjan, Bangladesh, Irak og Kina gir oss splinter av verden. Prolog ved Thorvald Steen. Litteraturhuset i Oslo.

31. oktober: Arrangement: "Søksmål og pressefrihet med Carole Cadwalladr". The Guardian-journalisten forteller om søksmål fra en av britenes rikeste menn i etterkant av gravesak om Brexit-valget. Ordstyrer Jette F. Christensen. Arrangert av pressefrihetsutvalget i Norsk PEN på Litteraturhuset i Oslo.

Carole Cadwalladr forteller om sitt journalistiske gravearbeid og konsekvensene arbeidet har fått for henne personlig.

1. november: Arrangement: "Fra propaganda til nyheter". En samtale med kringkastingssjef Boris Raonic fra Montenegro om propaganda, konflikt og reformarbeid. Ordstyrer journalist Anne Håskoll-Haugen. Litteraturhuset i Oslo.

2. november: Arrangement: "Krigen er ikke over enda". Samtale om krig, dokumentasjon og retten til informasjon med Maksym Sytnikov, PEN Ukraina, Oleksandra Hrybenko, ukrainsk forsker på journalister og sikkerhet i krig. Samtalen ble ledet av Hege Moe Eriksen, NRK-journalist. Litteraturhuset i Oslo.

3. november: Arrangement: "Sorry, det er ikke morsomt lenger!". Samtale med John Magnus Dahl, humorforsker, Bahareh Badavi, manusforfatter, Yousef Mourad Hadaoui. Ordstyrer var Jørgen Strickert, satiriker og dramatiker. Litteraturhuset i Oslo.

4. november: Arrangement: Forestillingen "Refusert" av Tommy Sørbø. Med Lars Sørbø. Litteraturhuset i Oslo.

7. november: Arrangement: "Hva vet du om funksjonshemmedes ytringsfrihet?" Samtale med Jan Grue, professor og forfatter og Tove Linnea Brandvik, leder av Norsk Handikapforbund. **AVLYST.**

9. november: Arrangement: "Hongkong i dag, Taiwan i morgen? Kina og ytringsfriheten". Innlegg og samtale med Jessica KaYi Chiu, leder i Hongkongkomiteen i Norge, Joseph Liu, taiwansk advokat, Harald Bøckman, Kina-forsker og medlem i Norsk PENs Kina-utvalg, Kjersti Strømmen, tidligere Kina-korrespondent. Ordstyrer Ole Torp. Litteraturhuset i Oslo.

10. november: Arrangement: "Hvordan stanse sportsvasking". Til samtalen kom Lise Klaveness, president i Norges Fotballforbund, Tom Høgli, Tromsø IL og tidligere landslagskaptein, Ole Kristian Sandvik, Norsk Supporterallianse og Andreas Selliaas, idrettspolitikk.no som ledet samtalen på Litteraturhuset i Oslo.

11. november: Arrangement: "Stand-up: i 100 år til". Vi inviterte åtte unge komikere til å fremføre sine svar på spørsmålet: Hvor går grensen for framtidens komikere? Samtale med Dag Sørås om kveldens vitser etter stand-up. Litteraturhuset i Oslo.

14. november: Arrangement: "Kvinnebevegelsens arbeid i autoritære Tyrkia". Ayse Düzkan, prisbelønnet journalist fra Tyrkia, Sidsel Wold, tidligere Istanbul-korrespondent for NRK, Ceren Uysal, juridisk rådgiver for Norsk PEN. Samtalen ble ledet av Caroline Stockford, Norsk PENs Tyrkia-rådgiver. Litteraturhuset i Oslo.

15. november: Arrangement: Shabana Rehman fikk Norsk PENs Ossietzkypris for 2022. Vi avslutter festivalen med en feiring av prisvinneren. Musikk ved Petter Simonsen med band. Kulturhuset på Youngstorget, Oslo.

Desember

1.-24. desember: Kampanje: Norsk PENs julekalender. Tilbakeblikk på høydepunkter fra 2022.

7. desember: Arrangement: Boksamtale, "Rabalder" med Kjersti Løken Stavrum og Trygve Aas Olsen. Arrangør: Norsk PEN avdeling Vestlandet. Bergen Offentlige Bibliotek.

10. desember: Postkortaksjon på Litteraturhuset i Oslo i regi av Komiteen for fengslede forfattere.

Posteren til arrangementet som Norsk PENa komité for fengslede forfattere inviterte til 10. desember.

10. desember: Arrangement: Fakkeltog for vinnerne av Nobels Fredspris 2022. Appeller på Jernbanetorget, der bl.a. Taciana Niadbaj (PEN Belarus) medvirket. Arrangør: Norges Fredsråd, i samarbeid med Norsk PEN og flere andre menneskerettsorganisasjoner.

21. desember: Uttalelse: Norsk PEN ber om at Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı løslates.

30. desember: Rapportlansering: Lansering av Norsk PENs femårsrapport om Gezi-saken.

Andre uttalelser i 2022

Andre opprop og uttalelser som Norsk PEN har signert sammen med PEN International og andre organisasjoner:

18. januar: China: PEN Centres world-wide call for the release of Australian writer Yang Hengjun.

2. februar: 27 groups call on Turkey to release Sedef Kabaş.

1. februar: Turkey: First Presidential Decree of the Year – a warning shot at Freedom of Expression.

21. februar: "International Mother Language Day: Take action for Hany Babu".

22. februar: Ukraine/Russia: PEN urges peaceful solution to deteriorating situation.

28. februar: Nobel Laureates, writers and artists worldwide condemn Russia's invasion of Ukraine in unprecedented letter.

1. mars: "Journalistdrapene i Mexico fortsetter".

9. mars: Situation of Artists in Time of War and Crisis.

20. april: Internasjonalt opprop mot fengsling av artister på Cuba.

8. juni: "Internasjonalt opprop mot ny sensurlov i Tyrkia".

28. oktober: PEN Norway & PEN International call for release of Prof Dr Şebnem Korur Fincancı.

Organisasjon

Styret

Faste medlemmer frem til årsmøtet 10. mai 2022:

Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete G. Haaland (nestleder), Asieh Amini, Arne Svingen, Gerd Johnsen, Ingeborg Senneset, Kai Eide, Kai Sibbern og Øivind Hånes. Varamedlemmer: Teresa Grøtan, Lars Gule og Marta Breen

Faste medlemmer etter årsmøtet 10. mai 2022:

Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete G. Haaland (nestleder), Ingeborg Volan, Asieh Amini, Kai Eide, Kai Sibbern, Øivind Hånes, Teresa Grøtan, Sigbjørn Mostue. Varamedlemmer: Marta Breen, Torjer Andreas Olsen og Sarah Zahid.

Styret har avholdt seks møter i perioden.

Arbeidsutvalg

Frem til årsmøtet 10. mai 2022: Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete Haaland (nestleder), Kai Eide og Gerd Johnsen.

Etter årsmøtet 10. mai 2022: Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete Haaland (nestleder), Kai Eide og Ingeborg Volan. Leder av Komiteen for fengslede forfattere, Øivind Hånes, har hatt anledning til å stille som observatør i utvalget.

Valgkomiteen

Frem til årsmøte 10. mai 2022: Dag Larsen (leder), Brit Bildøen, Rune Ottosen og Thomas Spence.

Etter årsmøtet 10. mai 2022: Brit Bildøen (leder), Rune Ottosen, Thomas Spence og Arne Svingen.

Utvalg og komiteer

Komiteen for fengslede forfattere

aksjonerer for fengslede ytrere. Komiteen skriver støttebrev til fengslede forfattere, kunstnere og journalister, protesterer overfor relevante myndigheter og organiserer debatter og arrangementer.

Øivind Hånes gikk i perioden av som leder av Komiteen for fengslede forfattere. Også komitémedlem Alexander Leborg ønsket å tre til side. Ved utgangen av 2022 besto komiteen av Dag Larsen (leder), Jørgen Lorentzen, Elisabeth Solberg Holm, Sanne Mathiassen og Asieh Amini.

Utvalget for Øst- og Sentral-Europa:

Agnete Haaland (styrets representant), Katarina Goldfain Johnsen, Astrid Sverresdotter Dypvik, Øyvind Strømmen, Ingrid Vik og Amund Trellevik.

Kina-utvalget:

Trine Angelskår (leder), Inger Bentzrud, Harald Bøckman, Torbjørn Færøvik, Kari Nøst Hegseth. Styrets representant frem til årsmøtet 10. mai var Gerd Johnsen. Etter årsmøtet er Sigbjørn Mostue styrets representant.

Afghanistan-utvalget:

Elisabeth Eide (leder), Eugene Schoulgin, Kai Eide (styrets representant), William Nygaard, Amund Bjørsnes, Hasina Shirzad og Kristin Elisabeth Solberg.

Personvernutvalget:

Eva Stenbro (leder), Kjersti Løken Stavrum (styrets representant) og Kristine Foss.

Varslerutvalget:

Kai Sibbern (leder og styrets representant), Rune Ottosen og Trond Strøm.

Assange-utvalget:

Rune Ottosen (leder), William Nygaard, Erling Borgen, Thorbjørn Jagland og Eva Stenbro.

Pressefrihetsutvalget arbeider for å beskytte den frie pressen og overvåker det publisistiske miljøets vilkår og virksomhet. Utvalget fokuserer på politiske, teknologiske, økonomiske eller andre faktorer som endrer, truer eller på annen måte berører ytringsfriheten. De har et særlig fokus på enkeltpersoner eller grupper av mennesker med få ressurser til å forsvare og fremme muligheten til å ytre seg.

Thomas Spence (leder), Kjersti Løken Stavrum (styrets representant), Annette Groth, Mina Liavik Karlsen, Siri Gedde-Dahl, Nina Kristiansen, Hege Ulstein og Erik Inderhaug.

Utvalg for litteratur og kunst:

Kari Brønne (leder), Ingeborg Volan (styrets representant), Arne Svingen og Gerd Johnsen.

Avdeling Vestlandet, med hovedsete i Bergen, er Norsk PEN lokallag. Norsk PEN Vestlandet ble etablert i 2016 for å befeste det gode engasjementet for ytringsfriheten blant Norsk PENs medlemmer på Vestlandet. Norsk PEN Vestlandet arrangerer egne seminarer og programmer og har et eget styre.

Styrets sammensetning etter årsmøtet: Jan H. Landro (leder), Leikny Haga Indergaard, Guri Fjeldberg, Bjørn Sortland og Toril Hanssen (varamedlem).

Styret har hatt fem møter og ni arrangementer i 2022.

Administrasjon

- Generalsekretær: Hege Newth (sykemeldt fra 1. juni 2022)
- Kontorleder (vikar): Gunhild Wærness, fra 15. august 2022.
- Nasjonal fribykoordinatør: Ingeborg Kværne
- Kommunikasjonsrådgiver: Siri Berge Engerud (foreldrepermisjon fra april 2022). Petter Slaatrem Titland (vikar) fra 1. april til 1. desember.
- Kommunikasjonsmedarbeider, Aspirantordningen: Benyamin Farnam
- Koordinator (25 %) for Norsk PENs UD-finansierte prosjekter, og festivalmedarbeider (75 %) fra 1. august til 31. desember: Jenny Heradstveit
- Tyrkiarådgiver: Caroline Stockford
- Juridisk rådgiver på Tyrkia: Şerife Ceren Uysal

Norsk PENs støttespillere:

- Den norske Forleggerforening
- Dramatikerforbundet
- Fritt Ord
- Kritikerlaget
- Kulturrådet
- UNESCO
- Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
- Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
- Norsk Journalistlag
- Norsk Oversetterforening
- Svenske konsulatet i Istanbul, Tyrkia
- Utenriksdepartementet

Økonomi

De totale driftsinntektene utgjorde i 2022 kr 9 744 660, mot kr 7 731 795 i 2021. Driftskostnadene viser kr 10 247 322, mot kr 7 642 248 i 2021. Årsresultatet i 2022 ble et driftsunderskudd på kr 498 612. Se note som forklarer underskuddet.

Driften av Norsk PEN ble i 2022 støttet med gode bidrag fra: Den norske Forleggerforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Journalistlag, Norsk Oversetterforening, Dramatikerforbundet, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Kritikerlaget. Sammen med medlemskontingentene og prosjektkoordineringsbidrag fra UD-finansierte prosjekter dekker disse midlene faste driftskostnader.

Høsten 2022 innvilget Kulturrådet en videreføring for ett år av midler fra Aspirantordningen, som har gjort det mulig å forlenge Benyamin Farnams engasjement som kommunikasjonsmedarbeider frem til 1. oktober 2023.

Norsk PENs internasjonale arbeid ble i hovedsak finansiert av UD. I dette arbeidet inngår stillingen som nasjonal fribykoordinator, stipend til de norske fribyene, et stort arbeid i Tyrkia, videreføring av støtten til PEN Afghanistan, samt støtte til PEN Internationals arbeid i Midtøsten og Afrika. Vårt arbeid med the Turkey Indictment Project ble støttet av det svenske konsulatet i Istanbul, i tillegg til UD.

Norsk PEN mottok prosjektstøtte fra Fritt Ord, Kulturrådet, Unesco og Norsk PENs fond for ytringsfrihet.

Regnskap og revisjon

Regnskapet er blitt ført av Ann Christin Rossholt. Revisor er Kåre Uppstrøm, Baker Tilly Grimsrud & Co ANS.

Bank

Bankforbindelsen er Cultura Bank. Norsk PEN har en avtale om opprettelse av støttekonto i Cultura Bank.

Langsiktig finansiering – Norsk PENs fond for ytringsfrihet

Norsk PENs fond for ytringsfrihet etablert ble etablert 31. januar 2019 .

Følgende 12 stiftere har sjenerøst investert én million kroner hver til fondet: Amedia, Aschehoug, AS Forlagsfinans, Cappelen Damm, Dagbladets Stiftelse, Erik Must AS, Ferd AS, Gyldendal, Jostein Gaarder, NHST Media Group, Polaris Media og Schibsted ASA/Stiftelsen Tinus.

I tillegg har fondet mottatt bidrag fra støttespillerne Gunnar Sønstebys Minnefonds pris, Jan og Harald Møller, Gabi og Anette Gleichmann og en anonym giver.

Stiftelsens formål er å arbeide for ytringsfrihet, særlig gjennom å støtte Norsk PEN. Det ble tatt ut kr 500 000,- i avkastning fra fondet i 2022. Midlene ble tildelt Norsk PENs arbeid for ytringsfrihet etter søknad.

Styret i fondet i 2022: Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern, John Tørres Thuv, Jon Wessel-Aas og Marte Ingul.

Resultatregnskap

Alle beløp i NOK

	Note	2022	2021
DRIFTSINNTEKTER:			
Tilskudd Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening		230.000	150.000
Medlemskontingenter		348.440	387.850
Tilskudd Forleggerforeningen		250.000	250.000
Tilskudd Skribentorganisasjonene		75.000	100.000
Tilskudd Norsk Journalistlag		100.000	90.000
Tilskudd Kritikerlaget		10.000	10.000
Tilskudd Fritt Ord, det norske prosjektet		500.000	500.000
Tilskudd Fritt Ord		50.000	70.000
Prosjektinntekter UD -midler		5.869.194	4.370.333
Tilleggsprosjekt tilskudd UD		94.732	0
Det Svenske konsulatet i Istanbul		157.118	229.246
Tilskudd fra Kulturdepartementet - Gaveforsterkning		257.500	270.000
Tilskudd Kunnskapsdepartementet - UNESCO		60.000	0
Tilskudd fra Kulturrådet	3	550.000	0
Tilskudd andre prosjekter		20.815	0
Annen driftsinntekt		1.171.861	1.304.366
Sum driftsinntekter		9.744.660	7.731.795
DRIFTSKOSTNADER:			
Kontingenter		118.084	148.689
Lønnskostnad	4	1.960.654	1.693.153
Administrasjonskostnader	4	493.803	568.043
Prosjektkostnader UD-midler		5.869.193	4.370.333
Tilleggsprosjekt tilskudd UD		96.797	0
Prosjektkostnader andre prosjekter		1.708.791	862.030
Sum driftskostnader		10.247.322	7.642.248
Driftsresultat		-502.662	89.547
FINANSINNTEKTER OG-KOSTNADER:			
Annen finansinntekt		4.339	2.391
Annen rentekostnad		289	0
Resultat av finansposter		4.050	2.391
ÅRSRESULTAT		-498.612	91.938
OVERFØRINGER:			
Avsatt til annen egenkapital		-498.612	91.938

Balanse per 31. desember

Alle beløp i NOK

	Note	2022	2021
EIENDELER			
OMLØPSMIDLER:			
Fordringer			
Medlemsfordringer	6	44.650	0
Andre kortsiktige fordringer		307.337	100.669
Sum fordringer		<u>351.987</u>	<u>100.669</u>
Bankinnskudd			
Sum omløpsmidler	5	<u>1.083.956</u>	<u>1.871.127</u>
SUM EIENDELER		<u>1.435.943</u>	<u>1.971.796</u>
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL:			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		<u>213.926</u>	<u>712.538</u>
Sum egenkapital		<u>213.926</u>	<u>712.538</u>
GJELD:			
Langsiktig gjeld			
Andre avsetninger for forpliktelser		<u>216.785</u>	<u>198.706</u>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		38.256	0
Skyldig offentlige avgifter	7	133.862	171.342
Annen kortsiktig gjeld	7	683.114	889.210
Gave til Fondet i jubileumsåret		150.000	0
Sum kortsiktig gjeld		<u>1.005.232</u>	<u>1.060.552</u>
Sum gjeld		<u>1.222.017</u>	<u>1.259.258</u>
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		<u>1.435.943</u>	<u>1.971.796</u>

Noter til årsregnskapet for 2022

Alle beløp i NOK

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Regnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper som historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt inntektsføres når den er opptjent. Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt inntektsføres. Årsregnskapet er avlagt etter samme prinsipper som i foregående år..

2. ØKTE KOSTNADER I JUBILEUMSÅRET

Driftsunderskuddet i 2022 skyldes i hovedsak:

- Økte lønns- og pensjonsutgifter. En ansatt var i fødselspermisjon og en ansatt var sykemeldt. Vikarer ble engasjert, dette medførte ekstra lønns- og pensjonsutgifter.
- Manglende innbetalinger av medlemskontingent.
- Merkostnader knyttet til 100-årsjubileet grunnet økt arbeidsmengde til organisering og gjennomføring.
- Ossietzkyprisen ble mer påkostet enn tidligere år som følge av en større markering for prisvinneren.

Driftsunderskuddet dekkes inn av egenkapitalen

3. TILSKUDD KULTURRÅDET

Norsk PEN har i 2022 mottatt kr 550.000 fra Kulturrådet, hvor kr 400.000 gjelder tilskudd til Aspirantordningen, mens kr 150.000 gjelder tilskudd til Fribyforestilling.

4. YTELSER TIL ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Det har i gjennomsnitt vært ansatt 4 årsverk i regnskapsåret. Det har ikke vært utbetalt godtgjørelse til styret i 2022.

Lønnskostnader	2022	2021
Lønninger	2.315.256	1.966.126
Arbeidsgiveravgift	420.722	342.800
Pensjonskostnader	383.669	354.149
Andre personalkostnader	16.200	22.512
Overført til prosjektrekskap	-1.175.195	-992.435
Totale lønnskostnader	<u>1.960.654</u>	<u>1.693.153</u>

5. BUNDNE MIDLER BANKINNSKUDD

Bankinnskudd for skattetrekk	121.333
UD-midler og andre prosjektmidler	32.065
Andre bundne midler	216.785

Sum øremerkede midler **370.183**

6. MEDLEMSFORDRINGER

Fordringer er vurdert til laveste av pålydende og virkelig verdi. Det er ikke foretatt avsetning til mulig tap på medlemsfordringer pr. 31. desember 2022.

7. AVSTENING ØREMERKEDE MIDLER

Ubenyttet tilskudd prosjektmidler	188.688
Skyldig forskuddstrekk	99.269
Annen avsetning	216.785

Sum avsetning øremerkede midler 504.742
Annen kortsiktig gjeld 717.275

Sum gjeld **1.222.017**

PENs Charter

PENs arbeid hviler på fire prinsipper, som i stor grad har stått siden opprettelsen av PEN i 1921:

1. Litteratur kjenner ingen grenser og må kunne spres fritt mellom mennesker, uavhengig av politisk eller internasjonal uro.

2. Under alle forhold, og spesielt i krigstid, må kunstverk, menneskehetens åndsverk i vid forstand, ikke utsettes for nasjonalt eller politisk press.

3. PENs medlemmer skal til enhver tid bruke den innflytelse de måtte ha til å fremme forståelse og gjensidig respekt mellom nasjoner og folkegrupper. De forplikter seg til å gjøre sitt ytterste for å bekjempe alt hat og fremme idealet om fred og likeverd for alle mennesker.

4. PEN forsvarer prinsippet om at tanker skal flyte uhindret innen hver enkelt nasjon og mellom nasjonene, og medlemmene forplikter seg til å kjempe mot enhver form for undertrykkelse av ytringsfrihet i eget land og – så sant det er mulig – også i global sammenheng. PEN bekjenner seg til en fri presse og protesterer mot vilkårlig sensur i fredstid. PEN mener at verdens nødvendige utvikling i retning av en bedre organisert politisk og økonomisk orden forutsetter muligheten for uhindret kritikk av regjeringer, administrasjoner og institusjoner. Og siden frihet innebærer selvbeherskelse, pålegger medlemmene seg å være vaksomme overfor den frie presses iboende farer, som å komme med løgnaktige påstander eller bevisste usannheter og forvrengte fakta for politiske og personlige siktemål.

